

N:o 227.

Af herr **M. F. Nyström**, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af telegrafverkets utgiftsstater för år 1908 m. m.

I propositionen n:o 84 med förslag till nya utgiftsstater för telegrafverket för 1908 samt förändrad organisation af telegrafstyrelsen har Kungl. Maj:t, i likhet med de särskildt tillkallade kommitterade, lagt mycket stor vikt på sådana organisatoriska förändringar, som afse skyndsamt behandling af förekommande ärenden och göra verket väl rustadt för sina rent kommersiella uppgifter. Mindre vikt synes däremot hafva fästs vid de tekniska betingelserna för telegrafverkets utveckling. Därom vittnar bland annat Kungl. Maj:ts af såväl de kommitterade som af telegrafstyrelsen omfattade förslag att indraga de två tjänstebefattningar, som inom telegrafstyrelsen sedan långt tillbaka ansetts oundgängliga för att dels gifva en enhetlig ledning åt de vidlyftiga tekniska arbetena landet rundt, dels följa och för telegrafverket tillgodogöra elektroteknikens mycket snabba utveckling inom och utom landet — öfveringenjörens och elektrikerns. Därom vittna äfven de aflöningsbelopp, som i kungl. propositionen efter kommitterades hemställan föreslås för verkets linjedirektörer och linjeingenjörer samt för verkstadsingenjörerna.

Söker man de skäl, som förmått Kungl. Maj:t att föreslå indragning af de två nämnda befattningarna, så finner man endast en hänvisning till kommitterades uttalande i ämnet och nekas kan ej, att på det sätt, kommittén redogjort för t. ex. öfveringenjörens åligganden, man kan komma till den uppfattningen, att dessa åligganden kunna öfvertagas af en byråingenjör. Samtliga de arbeten, som kommitterade

uppräknade, äro nämligen skrifbordsarbeten, och kommitterade ha utan tvifvel rätt däruti, att en del af dem kan öfverflyttas på förrådsintendenten och resten på byråingenjören. Hvad som däremot icke kan utföras ensamt å byrån och som borde vara öfveringenjörens förnämsta åliggande, är att vara den närmast sammanhållande länken mellan linjedistriktet, att hålla hand öfver att de förbättrade arbetsmetoder, som till äfventyrs utarbetas vid ett distrikt, komma äfven de andra distrikten till godo, att tillse, att slentrian motarbetas och att den tekniska utvecklingen i allmänhet tillgodogöres. Allt detta kan icke ske utan täta inspektioner och resor såväl inom som utom landet, och den relativt obetydliga utgift en sådan tjänst förorsakar skall säkerligen icke vara bortkastad. Att gifva detta uppdrag åt en byråingenjör synes mig ej vara lämpligt; dels blefve det af mera tillfällig natur, enär hans öfriga tjänsteåligganden ej skulle gifva honom tid; dels skulle han ej kunna inför linjebefälet uppträda med den auktoritet, som erfordrades.

Då för öfrigt för telegraftrafiken finnas anställda fyra telegrafinspektörer, af hvilka ingen föreslagits till indragning, synes det mig ej vara för mycket, om åtminstone en tjänsteman funnes, som näst efter byråchefen hade att utöfva inspektion öfver linjedistriktet.

Jag anser därför, att Kongl. Maj:ts förslag i denna del ej bör af Riksdagen bifallas, och att i telegrafstyrelsens utgiftsstat för år 1908 bör upptagas aflöning för en öfveringenjör med 5,000 kronor med 400 kronors förhöjning efter resp. 3, 6, 9, 12 och 15 år.

Den på telegraftrafikbyrån tjänstgörande elektrikern har till uppgift att följa telegrafiens och telefoniens utveckling i öfriga länder, att hafva inseende öfver undersökningarna af ledningarnas tjänstduglighet, redigera styrelsens tekniska bilaga till månads-cirkulären m. m. Äfven denne tjänsteman, som nu innehar 2:a grads tjänst, föreslås af Kongl. Maj:t till indragning, därvid hans göremål skulle till största delen öfverflyttas på föreståndaren för undervisningsanstalten, hos hvilken kommittén anser att nödig kompetens måste förutsättas.

Om man inskränker elektrikerns uppgift till hvad här angifves, torde ej stora hinder möta att fördela hans göremål på sätt kommitterade föreslå, ehuru ändock tvifvel kunna hysas om detta förslags lämplighet. Betraktar man däremot elektrikerns förnämsta uppgift vara att inom vårt land vara den främste målsmannen för den elektriska svagströmstekniken, måste uppfattningen om hans behöflighet blifva en annan. Såvida telegrafverket skall kunna intaga och för framtiden behålla ledningen inom telefonväsendet, måste det enligt min mening vara i stånd ej allenast att uppamma utan äfven att kunna erbjuda en

ansedd ställning åt en verkligt framstående svagströmstekniker. Åt denne skulle då ock kunna helt naturligt anförtros de mera kräfvande vetenskapliga arbeten, hvilka kommittén ansett böra öfverlämnas till en utom verket stående vetenskapsman. Så mycket hellre, som det torde blifva svårt att finna en sådan utomstående vetenskapsman, som är fullt inne i svagströmstekniken, hvilket har sin naturliga förklaringsgrund däruti, att nästan alla som ägna sig åt elektroteknik uteslutande slå sig på starkström. Min åsikt är därför att elektrikertjänsten bör bibehållas och att hans ställning och aflöningsförmåner inom verket böra blifva desamma som öfveringenjörens.

Det belopp af 3,000 kronor, som Kongl. Maj:t föreslår Riksdagen att ställa till telegrafstyrelsens förfogande, skulle därigenom blifva öfverflödigt.

Genom bibehållande af dessa två andra-gradstjänster skulle visserligen den planerade vackra likformigheten i telegrafstyrelsens byrå-tjänstemanskår upphävas, men då denna likformighet i alla fall komme att blifva mera skenbar än verklig, synes ingen synnerlig olägenhet vara att af ett sådant upphäfvande befara, men däremot afsevärda fördelar vinnas.

De synas äfven stå i god öfverensstämmelse med hvad kommitterade på flerfaldiga ställen i sitt betänkande framhålla, att telegrafverket är ett tekniskt ämbetsverk, och att därför tekniska synpunkter böra vid dess omorganisation göra sig gällande.

Linjedirektörerna äro för närvarande sex, och deras begynnelselön 4,500 kronor med 400 kronors ålderstillägg efter respektive 5 och 10 år, så att slutaflöningen uppgår till 5,300 kronor. Kommitterade föreslå en begynnelselön af 4,600 kronor med 400 respektive 500 kronors ålderstillägg hvar 3:dje år, så att den från och med 15:de året uppgår till 7,000 kronor.

Vid bestämmandet af särskildt begynneflöningen synes såväl kommittén som Kungl. Maj:t hafva förbisett ett par omständigheter, som synas mig hafva varit förtjänta af uppmärksamhet. Den ena är, att dessa linjedirektörer såsom innehafvare af långt mera ansvarsfulla och kräfvande tjänster än telegrafdirektörerna af 2:a klass bort jämföras med dessa, hvilkas begynneflöning (provision inräknad) i medeltal utgör 6,085 kronor. De komma nu icke ens upp till telegrafkommissarie af 1:a klass, hvars begynneflöning i medeltal uppgår till 5,045 kronor. I dessa siffror ingår ej den inkomst, som dessa stationsföreståndare kunna ha af att hålla räkning med allmänheten, hvilken inkomst på samtliga dessa stationer är ganska afsevärd.

Den andra omständigheten är att linjedirektörerna ha att ansvara för en högst betydande uppbörd dels i materiel, dels i penningar.

Då uppbörden vid telegrafstationerna normerar stationsföreståndarnes aflöningar, borde den väl äfven tagas i betraktande vid linjedistrikten. Den totala redovisningsskyldighet, som för 1907 åligger linjedirektörerna, utgör i medeltal för hvarje 1,310,182 kronor, däraf kontant 531,487 kronor. Jämföras dessa siffror med den uppbörd, som 2:a klass direktörer och 1:a klass kommissarier hade år 1905, så finner man, att denna i medeltal utgör respektive 357,000 och 149,000 kronor. Som man ser, ett ojämförligt mycket större ansvar för linjedirektörerna än för stationsföreståndarne. Ansvaret för de förra är så mycket större, som de ha att för maktpåliggande arbeten förvalta och distribuera materiel och penningar, under det att de senare plocka in sina medel i småposter, som sedan utan vidare hufvudbry öfversändas till hufvudkassan. Linjedirektörerna själfva ha genom centralstyrelsen för svenska telegraftjänstemännens förening i underdånig skrifvelse till konungen begärt en begynnelseaflöning af 5,000 kronor, och ehuru de ofvan anförda jämförelserna tala för ett högre belopp, vågar jag dock ej gå längre än att såsom begynnelselön föreslå 5,000 kronor, med 500 kronors ålderstillägg efter respektive 3, 6, 9 och 12 år, så att slutaflöningen i likhet med Kungl. Maj:ts förslag stannar vid 7,000 kronor.

Linjeingenjörerna, af hvilka 8 nu äro uppförda å ordinarie stat, åtnjuta enligt nuvarande stat en begynnelseaflöning af 3,200 kronor, hvilken efter 5 år kan höjas till 3,600 och efter 10 år till 4,000 kronor. I propositionen föreslås, att begynnelselönen sättes till 3,000 kronor och att ålderstilläggen utgå med 400 kronor hvar tredje år intill det 15:de, samt att det sista ålderstillägget 500 kronor gifves det 18:de året, då slutlönen uppgår till 5,500 kronor.

Det som vid genomläsningen af detta förslag först faller i ögonen är att begynnelselönen sänkts för denna viktiga klass af verkets tjänstemän. Genom denna sänkning blir det i vissa fall ingen skillnad i aflöningen mellan de extra och de ordinarie ingenjörerna. De förra uppbära nu i allmänhet ett arvode af 2,800 kronor, men genom ett kungl. bref af den 16 februari 1903 kan det för extra ordinarie linjeingenjör, som tjänstgör såsom förste biträdande ingenjör å distriktsbyrå, höjas till 3,000 kronor, för år räknadt. Om denna nu befordras, får han i tre år kvarstå i samma aflöning som förut och har dessutom att erlægga pensionsafgift, hvilket gör att hans inkomster i verkligheten minskas.

Jämför man denna aflöning med den, som föreslås för byråtjänstemännen i telegrafstyrelsen, finner man, att begynnelseaflöningen för de senare är satt till 3,400 kronor och att ålderstilläggen komma så mycket tätare, att denne redan vid det sjätte året är uppe i en aflöning af 4,600 kronor, hvilket belopp af ingenjören uppnås först vid det tolfte. Kompetensfordringarna äro ungefär de samma för båda, utom studentexamen tre å fyra års högskole- eller universitetsstudier, hvartill kommer för ingenjörerna genomgången telegrafkurs.

Tar man hänsyn till vikten för verket af det arbete båda hafva att utföra kan man utan att nedsätta byråtjänstemannens gärning tryggt säga, att den andres är ur teknisk och ekonomisk synpunkt det mer maktpåliggande. Detta erkänna äfven kommitterade, då de såsom motiv för den aflöningsförbättring de föreslå för linjebefälet säga: »Vid afvägande af passande aflöningsförmåner åt dessa tjänstemän bör man ej glömma, att en hvar inom sitt distrikt är ansvarig för dyrbara nyanläggningar och särdeles omfattande underhållsarbeten och att således stora fordringar måste ställas på deras duglighet, omdöme och verket hängifna intresse. På linjebefälet hvilat i första hand mycket stora ekonomiska uppgifter, och på dem beror till stor del verkets ekonomiska väl.»

Det synes mig vara uppenbart, att med den nu föreslagna aflöningen det skall blifva omöjligt att tillförsäkra verket verkligt goda ingenjörer, och att, om den af Riksdagen antages, telegrafverkets tekniska nivå skall ofelbart sjunka. Befordringsutsikterna för dessa tjänstemän äro ock mycket dåliga. Samtliga linjedirektörer äro nämligen relativt unga män, den äldste endast 45 år och de öfriga omkring 40 år, hvar för ingen enda af de nuvarande ingenjörerna har utsikt att nå befordran förrän vid omkring 60 års ålder, såvida ej under tiden nya linjedistrikt inrättas. Samma är förhållandet med de extra ingenjörer, som i propositionen föreslås till ordinarie. Af de extra ingenjörer däremot, som till ett antal af elfva återstå, har endast en utsikt att blifva ordinarie inom rimlig tid, men denne har då nått en ålder af 38 år, under det att de öfriga icke hinna fram förrän vid 47, 50, 52, 53, 54 och 60 års ålder.

Det är klart att dylika utsikter i förening med den underskattning af ingenjörsarbetet, som tagit sig uttryck såväl inom kommittén som inom telegrafstyrelsen och regeringen, alstrat en förstämning inom linjepersonalen, som måste i betänklig grad återverka på det ansvarsfulla arbete denna personal har sig förelagdt. Denna förstämning vinner i styrka, då jämförelserna från det egna verket utsträckas till statens

järnvägar, där vida högre begynnelse-aflöningar föreslås för underbefäl, för hvilket till och med lägre kompetensfordringar äro uppställda. Invänder man, att järnvägens ingenjörer hafva mera ansvarsfulla befattningar, så må därpå svaras, att för telegrafverkets ekonomi äro linjeingenjörernas befattningar fullt så ansvarsfulla. Den redovisningsskyldighet, som åligger en sådan, beräknas i 1907 års stat till i medeltal 157,000 kronor, däraf 63,370 kronor äro kontanta penningar. Denna redovisningsskyldighet är vida större än telegrafkommisariers af 2:a klass, hvilkas uppbörd år 1905 uppgick i medeltal till 73,000 kronor per år, under det att begynnelönen i medeltal gjorde 4,131 kronor, oberäknadt inkomsten af räknings hållande med allmänheten. Den är äfven mera maktpåliggande, i det att det till stor del beror på ingenjörens omdöme, redbarhet och förmåga att omhänderhafda peningar och materiel varda på bästa sätt använda.

Fullgoda skäl synes mig alltså tala för att linjeingenjörens aflöning tillmätas så, att han på den har sin fulla bergning, och så, att han odeladt och med intresse kan ägna sig åt sin tjänst. I den ofvan omnämnda underdåniga skrifvelsen hemställes, att begynnelönen sättes till 3,800 kronor, hvilken ingalunda synes mig vara för hög. Med 400 kronors ålderstillägg efter resp. 3, 6 och 9 år samt 500 kronors det 12:te året skulle slutaflöningen i likhet med Kungl. Maj:ts förslag uppgå till och stanna vid 5,500 kronor.

Verkstadsingenjörerna hafva af kommitterade och Kungl. Maj:t i aflöningshänseende jämställt med linjeingenjörerna. Att det för verkets ekonomi är af stor vikt att skickliga och erfarna ingenjörer bindas vid verkstaden genom tillräckliga löner ligger i öppen dag, och jag tvekar därför icke att äfven för dessa tjänstemän föreslå samma aflöningsbelopp som för linjeingenjörerna.

På grund af hvad jag ofvan anført, får jag vördsamt hemställa att Riksdagen ville besluta:

1:o) att å telegrafstyrelsens stat för år 1908 uppföres en öfveringenjör med en begynnelön af 5,000 kronor, hvilken lön kan höjas med 400 kronor efter resp. 3, 6, 9, 12 och 15 år, så att slutaflöningen blir 7,000 kronor;

2:o) att å telegrafstyrelsens stat för år 1908 uppföres en elektriker med en begynnelön af 5,000 kronor, hvilken lön kan höjas med 400 kronor efter resp. 3, 6, 9, 12 och 15 år, så att slutaflöningen blir 7,000 kronor;

3:o) att det i Kungl. Maj:ts proposition angående telegrafverkets utgiftsstater m. m. föreslagna anslaget af 3,000 kronor för honorerande af materialprofvningsanstaltens föreståndare måtte af Riksdagen afslås;

4:o) att aflöningen till linjedirektörer bestämmes till 5,000 kronor, hvilken lön kan höjas med 500 kronor efter resp. 3, 6, 9 och 12 år, så att slut-aflöningen blir 7,000 kronor;

5:o) att aflöningen till linjeingenjörer bestämmes till 3,800 kronor, hvilken lön kan höjas med 400 kronor efter resp. 3, 6 och 9 år samt med 500 kronor efter 12 år, så att slutaflöningen blir 5,500 kronor;

6:o) att aflöningen till verkstadsingenjörer bestämmes till 3,800 kronor, hvilken lön kan höjas med 400 kronor efter resp. 3, 6 och 9 år samt med 500 kronor efter 12 år, så att slutaflöningen blir 5,500 kronor.

Stockholm den 5 april 1907.

M. F. Nyström.